

Informatienota

Datum vergadering	: 24 september 2024
Registratienummer	: GZDGWB1359367/1534056
Portefeuillehouder	: Piet Jan den Dikken
Bijlage(n)	: 15311967 Groslijst besparingsopties
Onderwerp	: Groslijst besparingsopties Financieel Fit West Betuwe

---

Onderwerp

Groslijst besparingsopties Financieel Fit West Betuwe

Kennisnemen van

De groslijst besparingsopties Financieel Fit West Betuwe. De groslijst is een eerste, ruwe inventarisatie van mogelijke ombuigingen in de begroting.

Inleiding

Het resultaat van de perspectiefnota 2025 is een negatief meerjarensaldo over de jaren 2025 en verder. Door de meicirculaire 2024 verslechtert dit perspectief nog meer. Het financiële probleem van West Betuwe staat niet op zichzelf, veel gemeenten ervaren tekorten als gevolg van een gewijzigde bekostigingssystematiek door het Rijk en te weinig middelen om de taken op met name de Jeugdzorg en WMO te kunnen uitvoeren.

Het wettelijk kader is dat gemeenten een structureel sluitende begroting moeten hebben. Dat betekent dat minimaal het eerste en het laatste jaar van de meerjarenbegroting sluitend moeten zijn. Op dit moment wordt tijdelijk een niet sluitende meerjarenbegroting door de Provincie en BZK toegestaan. En is het mogelijk om incidentele dekkingsmiddelen in te zetten. Maar deze middelen zijn eindig en we kunnen niet afwachten tot de reserves leeg zijn en het Rijk niet over de brug komt, want dat zal uiteindelijk leiden tot een onder toezichtstelling door de Provincie. In totaal namen 302 gemeenteraden, waaronder de raad van West Betuwe, onlangs een motie 'Zonder geld geen gemeenten' aan.

Op 1 maart bracht de VNG een ledenbrief uit met daarin een het eerste begrotingsadvies voor de begroting 2025-2028. Vanwege de onzekerheid over de ontwikkelingen op de korte termijn, heeft de VNG ervoor gekozen om een advies te geven in 2 delen. Dit eerste advies roept op eventuele ombuigingen nog niet in gang te zetten, maar wel zo goed mogelijk in kaart te brengen en geeft daarvoor de nodige tips en achtergrondinformatie. VNG hoopt dat de informatie in deze brief behulpzaam is in het gesprek over de ombuigingen tussen raad en college.

Samenvatting van het eerste deel van het advies van de VNG:

- Stel een reële begroting op. Dat zal leiden tot een tekort vanaf 2026, waardoor ombuigingen noodzakelijk zullen zijn.

- Bereid ombuigingen voor waartoe in uw gemeente besloten zal worden indien de korting van € 3 miljard vanaf 2026 niet wordt teruggedraaid of verzacht. Breng deze zo goed mogelijk in kaart, maar zet ze nog niet in gang.
- Presenteer deze gevolgen financieel én inhoudelijk zo scherp mogelijk.
- Betrek daarbij het advies van de Taskforce Taken en Middelen, die aangeven vooral te focussen op taken in medebewind. We realiseren ons dat dit voor elke gemeente een eigen afweging vraagt, die tot andere keuzes kan leiden.
- Beschrijf in ieder geval de 5 meest significante besparingsopties, hun consequenties en het taakveld dat daarmee geraakt wordt.

Zeer recent werd het hoofdlijnenakkoord van de kabinetsformatie bekend. Uit dit hoofdlijnenakkoord blijkt dat het standpunt van het demissionaire kabinet over de afschaffing van de opschalingskorting wordt geaccepteerd, maar lijken er op voorhand geen andere middelen voor het oplossen van het financieel ravijn beschikbaar te komen. Daarom omvat dit project zowel de begroting 2025 als de begroting 2026 en sluiten we aan op het advies van de VNG. Op 11 juni 2024 bracht de VNG het tweede deel van het begrotingsadvies uit. De VNG constateert dat de forse terugval in financiële middelen voor gemeenten vanaf 2026 blijft bestaan, waardoor taken en middelen van gemeenten niet in balans zijn. De komende maanden zal door een nieuw kabinet worden gewerkt aan de verdere uitwerking van het hoofdlijnenakkoord richting een regeerprogramma, waarbij VNG zich maximaal zal inspannen om deze balans alsnog te bewerkstelligen.

Het nieuwe advies sluit aan op het eerdere advies en zegt samenvattend:

- Benoem de financiële en inhoudelijke consequenties van noodzakelijke bezuinigingen en/of lastenverzwaring, ook van ombuigingen die eerder zijn ingezet.
- Maak boekjaar 2025 sluitend, rekening houdend met de wijze waarop de financiële toezichthouders omgaan met de incidentele korting van 2025.
- Voer geen bezuinigingen door op andere beleidsterreinen vanwege de groei van de kosten voor jeugdzorg.
- Overweeg rekening te houden met toekomstige ontwikkelingen rondom het Btw-Compensatiefonds (BCF) en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo).

De Provincie Gelderland stuurde ons in mei de begrotingscirculaire 2025. In deze circulaire geeft de Provincie aan waarop zij de gemeentelijke begrotingen gaan toetsen. Relevante passages voor de begroting 2025 zijn:

1. Is uw begroting in 2025 niet structureel en reëel in evenwicht? Zorg er dan voor dat dit evenwicht op tijd wordt hersteld in de meerjarenraming, uiterlijk in 2028.
2. Door de daling van de algemene uitkering vanaf 2026 presenteren veel gemeenten een niet (structureel) sluitende meerjarenraming (2026 en 2027) bij de begroting 2024. Misschien geldt dit ook voor uw gemeente. Wij hebben als toezichthouder een onafhankelijke rol. Wij beoordelen uw begroting op basis van het wettelijke criterium van structureel en reëel evenwicht. Uw begroting 2025 moet dus structureel en reëel in evenwicht zijn als het laatste jaar van de meerjarenraming 2026-2028 dat niet is.

Project Financieel Fit West Betuwe

Begin van het jaar hebben we in een beeldvormende bijeenkomst voor de raad de ontwikkeling van het financieel meerjarenperspectief geschetst. Als gevolg van de ravijnjaren en ambities ontstaat er een negatief meerjarenperspectief. De raadsleden boden hun hulp aan om mee te denken over oplossingen voor dit negatieve meerjarenperspectief, hiervoor

werd de auditcommissie uitgebreid tot een auditcommissie+ zodat alle raadsfracties konden deelnemen aan deze denktank. We richtten het project Financieel Fit West Betuwe in. Binnen het project Financieel Fit West Betuwe zoeken we naar oplossingen om de meerjarenbegroting sluitend te krijgen en de algemene reserve op peil te houden. De zoekrichtingen gaan over verlagen of voorkómen van uitgaven, verhogen van inkomsten, inzet van subsidies en vrijval van reserves en incidentele budgetten. In de bijlage bij dit voorstel vindt u de eerste versie van de groslijst van geïnventariseerde oplossingen. De groslijst bevat veel meer besparingsopties dan nodig om het begrotingstekort vanaf 2025 weg te werken. Dit is een bewuste keuze: we willen integraal in de begroting zoeken naar kansrijke oplossingen.

De groslijst is een allereerste aanzet tot afweging van besparingsopties. De lijst bevat ruwe omschrijvingen van oplossingsrichtingen. De besparingsopties worden in de zomerperiode nader uitgewerkt met financiële en inhoudelijke consequenties en risico's. Ook worden ze getoetst aan de door de auditcommissie+ opgestelde leidraad afwegingskader Financieel Fit West Betuwe, die hieronder is weergegeven. Deze was ook opgenomen in de bijlage van raadsinformatienota IN078:

Kader/Weging	Draagt bij (10 punten)	Draagt deels bij (5 punten)	Draagt niet bij (0 punten)
De maatregel past binnen het begrotingsadvies van de VNG			
Effect op kwetsbare groepen (gezondheid/ inkomen) (andersom beoordelen)			
De gebruiker betaalt			
Verhouding Euro/Maatschappelijk effect is 80/20			
Geen taken zonder knaken			
Geen nadelige financiële gevolgen op lange termijn			

De auditcommissie+ komt in september extra bij elkaar, om aan de hand van bovenstaande leidraad afwegingskader een advies aan het college op te stellen. Mede aan de hand daarvan stelt het college in september een afgewogen pakket aan maatregelen samen, gecombineerd met een voorstel voor de dekking van de begroting 2025-2028. Uw raad kan vervolgens bij de bespreking van de begroting in november afgewogen keuzes maken voor een sluitende begroting.

Kernboodschap

Het financieel meerjarenperspectief 2025 tot en met 2028 is negatief. Dit is bij veel gemeenten het geval als gevolg van een gewijzigde bekostigingssystematiek door het Rijk. De VNG heeft het advies gegeven om de begroting 2025 sluitend te maken, met uitzondering van de incidentele korting, en voor de volgende jaren bezuinigingsmaatregelen in beeld te brengen, maar nog niet door te voeren. Wel moeten de financiële en inhoudelijke consequenties van die maatregelen benoemd worden. De Provincie accepteert een tekort in 2025, maar wil dan zien dat het laatste jaar van de meerjarenraming 2025-2028 in evenwicht is. De groslijst besparingsopties Financieel Fit West Betuwe biedt een eerste overzicht in de mogelijkheden om de begroting structureel sluitend te maken. De groslijst is nu nog een ruwe inventarisatie van de mogelijke maatregelen. Voor een zorgvuldig keuzeprocess worden

de besparingsopties in de zomer eerst verder uitgewerkt en getoetst aan de leidraad Afwegingskader Financieel Fit West Betuwe.

Consequenties

De groslijst geeft een eerste inzicht in de mogelijkheden om de begroting sluitend te maken. Maar de groslijst kan ook maatschappelijke onrust veroorzaken. Daarom doorlopen we een zorgvuldig proces waarbij we de maatschappelijke effecten van de besparingsopties eerst verder in beeld brengen en de opties toetsen aan het afwegingskader voordat er definitieve keuzes gemaakt worden..

De VNG spant zich maximaal in voor meer geld vanuit het Rijk voor de gemeenten. Daarom is het belangrijk om niet te vroeg bezuinigingsmaatregelen door te voeren.

Financiën

De groslijst is opgesteld om uiteindelijk bij het opstellen van de begroting keuzes te kunnen maken voor een sluitend financieel meerjarenperspectief van de gemeente.

Communicatie

We stellen een communicatieplan op om vanaf september gericht naar de inwoners en belanghebbenden te communiceren.

Vervolg

De uitgewerkte set van besparingsopties verstrekken we in september aan uw raad ter informatie. In september wordt een extra bespreking van de set in de auditcommissie plus gepland.

Vervolgens stelt het college de begroting op, voorzien van een dekkingsvoorstel.

Bijlage(n)

Groslijst besparingsopties Financieel Fit West Betuwe

Suggestie ter afhandeling

Voor kennisgeving aannemen

Burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe,
de gemeentesecretaris, Philip Bosman
de burgemeester, Servaas Stoop